

25.09.2019

Ärende/37

§ 286

Den av ledamoten Paavo Arhinmäki väckta motionen om barnfamiljers möjligheter att sporta och motionera i skolornas gymnastiksal

HEL 2019-003282 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Paavo Arhinmäki väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Paavo Arhinmäen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Paavo Arhinmäki och 20 andra ledamöter föreslår i sin fullmäktigemotion att staden ensam eller tillsammans med en samarbetspartner ska börja ge barnfamiljer möjligheter att sporta och motionera i skolornas gymnastiksal under veckosluten.

Stadsstyrelsen har med anledning av fullmäktigemotionen fått utlåtanden från kultur- och fritidsnämnden samt fostrans- och utbildningsnämnden.

Kultur- och fritidsnämnden har i sitt utlåtande konstaterat att idrottsservicen redan en tid har ägnat sig åt att utveckla den i fullmäktigemotionen nämnda verksamhetsmodellen Liikuntahulinat ("idrottsstoj"). Ett försök med verksamhetsmodellen Perhehulinat ("familjestoj") kommer igång runt om i staden redan i höst. Modellens centrala idé är att i skolornas gymnastiksal eller övriga lätt nåbara idrottsanläggningar genomföra så kallade innelekplatser som inspirerar människor att röra på

25.09.2019

sig och som är öppna vintertid samt där barnen och föräldrarna tillsammans kan röra sig på egen hand.

Skolornas gymnastiklokaler förvaltas under veckosluten av idrottssektorn vid kultur- och fritidssektorn, och gymnastikredskapen och utrustningen hör till skolans inventarier. Verksamhetsmodellen förutsätter att man tillsammans kommer överens om bokning av lokalerna, användning av inventarierna, handledning och övervakning under användningen samt finansieringen av projektet och den ersättning som ska betalas till skolan för städning samt slitage och skador på redskapen.

Man försöker få till stånd aktivitet till så små kostnader som möjligt och med utnyttjande av samarbete mellan olika instanser samt invånarnas aktiva delaktighet, varigenom tjänsten skulle kunna erbjudas barnfamiljerna avgiftsfritt. Utnyttjande av skolornas gymnastiksalor och invånarnas egen aktivitet när det gäller övervakningen av lokalerna är väsentliga förutsättningar för att hålla kostnaderna nere. Principen är den att tröskeln att gå med vore så låg som möjligt för alla familjer. Verksamhetsmodellen utvecklas vidare på basis av de iakttagelser man gör om försöket och utvidgas därefter stegvis till att omfatta hela stadens område.

Också fostrans- och utbildningsnämnden har i sitt utlåtande understött fullmäktigemotionen. Användningen av befintliga lokaler och gymnastikredskap möjliggör barns och föräldrars gemensamma motionshobby i närområdet under veckosluten.

Enligt stadsstrategin utvecklas stadsmiljön samt idrotts- och kulturutbudet så att dessa uppmuntrar till motion och vardagsaktivitet jämlikt i olika stadsdelar. Helsingfors stöder invånarnas och sammanslutningarnas lokala initiativrikedom och samverkan. För att skapa likvärdiga möjligheter säkerställer staden att dess lokaler är enkla och trygga att använda för utbildnings-, kultur- och medborgarverksamhet. Rörelse görs allt mera till en fast del av vardagen för barn och unga inom småbarnspedagogiken och i skolorna. Utökande av fritidsverksamhet med låg tröskel riktad till personer som inte hör till föreningar samt till barnfamiljer har noterats som en av kultur- och fritidssektorns centrala åtgärder för genomförande av stadsstrategin år 2019.

Forskning visar att människors motionsvanor börjar ta form redan vid tre års ålder. Då barnen börjar i skolan är skillnaderna i deras motoriska färdigheter mycket större än de var förut. Av de barn som ännu inte har uppnått skolåldern är det bara ungefär 10–20 procent som rör på sig tillräckligt, av barnen i lågstadieåldern ungefär 40 procent. Alla barn under 8 års ålder borde röra sig åtminstone tre timmar per dag. Den volymen borde framför allt bestå av barnens självständiga, fartfyllda le-

25.09.2019

Ärende/37

kar, bollspel och vistelse ute i det fria, något som enligt forskningen gynnar små barns motoriska utveckling till och med mera än att träna diverse idrottsgrenar. Även då föräldrarna föregår med gott exempel har det en positiv effekt på hur barnens livsstil utvecklas då det gäller idrott och motion.

Motions- och rörlighetsprogrammet, som är ett spetsprojekt inom stadsstrategin, har som mål att få stadsborna att röra på sig mera och att sitta mindre. Syftet är att det ska vara enkelt, smidigt och lockande att röra på sig till vardags i Helsingfors. Redan en liten mängd vardags- och nyttomotion har effekter som främjar hälsan och välbefinnandet. Att utöka barnfamiljers möjligheter att på egen hand sporta och motionera i enlighet med fullmäktigemotionen är för sin del i linje med stadsstrategins målsättningar.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Paavo Arhinmäen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 577

HEL 2019-003282 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Paavo Arhinmäen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö

25.09.2019

Ärende/37

Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 174

HEL 2019-003282 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi aloitteesta seuraavan lausunnon:

Kasvatus ja koulutuslautakunta kannattaa valtuustoaloitetta, jossa kaupunki tarjoaisi lapsiperheille matalan kynnyksen maksuttomia tai edullisia liikuntapalveluita lähikoulujen liikuntasaleissa. Aloitteen mukaiset palvelut, tilat ja olemassa olevien liikuntavarusteiden käyttö mahdollistaisi lasten ja vanhempien yhteiset liikuntaharrastusmahdollisuudet viikonloppuisin lähialueella.

Kaupunkistrategian kärkihankkeen, liikkumisohjelman, tavoitteena on saada kaupunkilaiset liikkumaan enemmän ja istumaan vähemmän. Päämääränä on, että liikkuminen Helsingissä on helppo, sujuva ja houkutteleva arjen valinta. Jo vähäisellä arki- ja hyötyliikkumisella on terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka liikkuvat vähän.

Kaupunkistrategian mukaan kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteellisuutta ja yhteistoimintaa. Tasavertaisuuden mahdollisuuksien luomiseksi kaupunki varmistaa, että sen tiloja on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-, kulttuuri- ja kansalaistoimintaan. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Aloitteen mukainen toimintamalli tulee suunnitella yhteistyössä eri toimialojen, alueen asukkaiden ja mahdollisten yhteistyökumppanien kanssa niin, että toiminnan kustannukset ja kynnys osallistumiseen pysyvät matalana. Kokeilu alkaisi muutamassa liikuntasalissa ja laajeni saatavien kokemusten pohjalta usealle alueelle.

Koulujen liikuntatilat ovat viikonloppuisin kulttuuri ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden hallinnassa ja liikuntavälineet ja varusteet koulun toiminnan irtaimistoa. Toimintamalli vaatii yhteistä sopimista tilojen varaamisesta, varusteiden käytöstä, ohjauksesta ja valvonnasta käytön aikana, hankkeen rahoituksesta sekä kouluille maksettavista

25.09.2019

korvauksista siivouksesta ja välineiden lisääntyneestä käytöstä johtuvasta kulumisesta ja rikkoutumisesta.

Aloite tukee liikunnallisen elämäntavan omaksumista ja edistää yhdessä tekemisen kulttuuria alueella.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mauno Kemppe, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86860
mauno.kemppi(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 07.05.2019 § 87

HEL 2019-003282 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa aloitteessa esitetyn toimintamallin käynnistämistä Helsingissä. Toimintamalli tulee suunnitella yhteistyössä eri toimialojen, yhteistyökumppanien ja alueen asukkaiden kanssa. Näin toimien voidaan edistää sitä, että toiminnan kulut saadaan pidettyä matalina, ja palvelu voidaan tarjota maksuttomasti kaikille lapsiperheille.

Liikkumisen puutteesta on tullut keskeinen terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä heikentävä tekijä kaiken ikäisillä. Vaikka liikunta on suhteellisen suosittu vapaa-ajan harrastus, arkielämästä on samanaikaisesti tullut istuvaa. Luontainen liikkuminen on vähentynyt olennaisesti.

Liian vähäisen liikkumisen seuraukset ovat vakavia. Liikkumisen puute on maailmanlaajuisesti jo neljänneksi yleisin taustatekijä pitkäaikaissairauksien aiheuttamiin kuolemantapauksiin. Muita seurauksia ovat muun muassa fyysisen kunnon ja toimintakyvyn heikkeneminen, tuki- ja liikuntaelinongelmat, ylipaino, tyypin 2 diabetes, sydän- ja verisuonisairaudet sekä mielenterveys- ja uniongelmat. Liikkumattomuuteen kytkeytyvien kansantaloudellisten kustannusten on arvioitu Suomessa olevan vuosittain vähintään 3,2 miljardia euroa.

Tutkimusten mukaan liikkumistottumukset alkavat urautua jo kolmen vuoden iässä. On havaittu, että koulupolun alkaessa lasten motorisissa taidoissa on paljon suuremmat erot kuin aiemmin. Tutkimustulokset ovat pysäyttäviä: alle kouluikäisistä lapsista vain noin 10–20 prosenttia liikkuu riittävästi, alakouluikäisistä noin 40 %. Kaikkien alle 8-vuotiaiden

pitäisi liikkua vähintään kolme tuntia päivittäin. Tämän määrän pitäisi koostua ennen muuta lasten omaehtoisista, vauhdikkaista leikeistä, pallopeleistä ja ulkoilusta, joista on tutkitusti jopa enemmän hyötyä pienten lasten motoriikan kehittymiselle kuin erilaisten urheilulajien harjoittelusta. Vanhempien esimerkillä on myös myönteinen vaikutus lasten liikunnallisen elämäntavan kehittymiselle. [Tutkimusviitteet liikkumisohjelman projektisuunnitelmasta, ks. mm. Helajärvi Harri, Lindholm Harri, Vasankari Tommi ja Heinonen Olli J. (2015); Husu, Pauliina (ym.) (2018).; Itkonen Hannu, Lehtonen Kati ja Aarresola Outi. (2018); Kokko Sami & Mehtälä Anette (toim.) (2016).; Vasankari Tommi & Kolu Päivi (toim) (2018); World Health Organization (2017)]

Kaupunkistrategian mukaan ”kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteisuutta ja yhteistoimintaa. Tasavertaisen mahdollisuuksien luomiseksi kaupunki varmistaa, että sen tiloja on helppoa ja turvallista käyttää koulutus-, kulttuuri- ja kansalaistoimintaan. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.” Lisäksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan yhdeksi keskeisistä toimenpiteistä kaupunkistrategian toteuttamiseksi vuonna 2019 on kirjattu ”Lisätään matalan kynnyksen vapaa-ajan toimintaa yhdistyksiin kuulumattomille ja lapsiperheille”.

Kaupunkistrategian kärkihankkeen, liikkumisohjelman, tavoitteena on saada kaupunkilaiset liikkumaan enemmän ja istumaan vähemmän. Päämääränä on, että liikkuminen Helsingissä on helppo, sujuva ja houkutteleva arjen valinta. Jo vähäisellä arki- ja hyötyliikkumisella on terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka liikkuvat vähän.

Liikuntapalveluissa on jo jonkin aikaa kehitelty Liikuntahulinat-toimintamallia eteenpäin. Tavoitteena on, että jo ensi syksystä alkaen Perhehulinat-toimintamallin kokeilu käynnistyy eri puolilla kaupunkia. Mallin keskeinen idea on toteuttaa koulujen liikuntasaleissa tai muissa helposti saavutettavissa liikuntapaikoissa liikkumiseen innostavia ns. sisäleikkipuistoja, jotka ovat avoinna talvikaudella, ja joissa lapset ja vanhemmat voivat liikkua omatoimisesti yhdessä. Toimintamallia kehitetään edelleen kokeilun havaintojen pohjalta, ja laajennetaan sen jälkeen asteittain kattamaan koko kaupungin alueen.

Toiminta pyritään tuottamaan vähäisin kustannuksin, eri tahojen yhteistyötä ja asuinalueiden asukkaiden aktiivista osallisuutta hyödyntäen, jolloin palvelu voitaisiin tarjota lapsiperheille maksuttomasti. Koulujen liikuntasalien välineistön hyödyntäminen sekä asukkaiden omatoimisuus tilojen ja toiminnan valvomisen osalta ovat keskeisiä edellytyksiä kulu-

25.09.2019

Ärende/37

jen matalina pitämiseen. Kantavana periaatteena on toteuttaa toiminta niin, että kynnyks lähteä mukaan olisi kaikille perheille mahdollisimman matala. Toimintaa on suunniteltu liikuntapalveluiden johdolla, eri toimialojen välisellä tiiviillä yhteistyöllä.

Esittelijä

vs. liikuntajohtaja
Petteri Huurre

Lisätiedot

Tuuli Salospohja, liikuntapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87500
tuuli.salospohja(a)hel.fi